

Czencz Kornélia–Szabolcs János: Az aknázómoly. Élet és tudomány (1999.) május 7.

A Szent Orsolya Iskola Jubileumi Évkönyve, Szerk. Horváth József. Sopron, 1997.

Borostyán. Környezetvédelmi lap a soproni és Sopron környéki családok részére, 1999/2. szám.

Simon Tibor – Seregélyes Tibor : Növényismeret, a hazai növényvilág kis határozója. Budapest, 2004.

2008. LXII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC

101 SOPRONI KÖNYVESPOLC

2008. LXII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Szilágyi Magdolna: Borostyánkő út. Időutazás egy római kereskedelmi úton. Multimedia CD-ROM. Sopron, Scarbantia Társaság, 2007.

**Szilágyi Magdolna: Borostyánkő út. Időutazás egy római kereskedelmi úton.
Multimedia CD-ROM.
Sopron, Scarbantia Társaság, 2007.**

Az Adriát a Keleti-tengerrel összekötő, bronzkori előzményekkel rendelkező Borostyánkő út kétségkívül a római kor egyik legjelentősebb kereskedelmi útvonala volt. A római kori Itália, Noricum, Pannonia, és a Dunától északra fekvő Barbaricum területén húzódó nagy kereskedelmi út ma több közép-európai ország területét érinti, így kutatása leginkább nemzetközi összefogás keretében valósítható meg. Ezt remekül példázza az 1994 és 1996 között, a Közép-európai Kezdeményezés országainak régészeti intézményei által szervezett konferenciasorozat. A Borostyánkő úttal foglalkozó rendezvénysorozat negyedik szimóziuma a soproni Scarbantia Társaság szervezésében 1995-ben került megrendezésre. A Sopronban elhangzó régészeti előadásokból született *Borostyánkő út tájai és emlékei* (szerk. Gömöri János, Sopron: Scarbantia Társaság, 1999) kötet után, most egy kulturturisztikai CD-ROM megjelenését üdvözölhetjük ebben a témában, *Borostyánkő út. Időutazás egy római kereskedelmi úton* címmel.

A projektet vezető Gömöri János, valamint Maurizio Buora (Udine), Karl Kaus (Eisenstadt), Irena Lazar (Celje), Jan Rajtár (Nitra), Marina Šegvić (Zagreb), Jaroslav Tejral (Brno), Jerzy Wielowiejski (Warsawa) és kutatócsoportjaik közreműködésével létrejött CD-ROM elsősorban a Borostyánkő út és a mellette fekvő városok történetét igyekszik szakszerű, mégis teljességgel élvezhető módon bemutatni. A felhasználó örömmel fedezheti fel, hogy a program a címben megjelölt területnél és korszaknál lényegesen több információt tartalmaz. Az egykori Borostyánkő út mentén található lelőhelyeken túl bemutat számos további, római importból származó borostyánkő leletekkel rendelkező, dalmáciai és pannoniai települést is (mindösszesen 48! lelőhelyet). A vizsgált időszak sem csupán a római kort öleli fel. Kitekint az egyes római kori települések esetleges őskori előzményeire, és röviden ismerteti azok középkori és újkori jelentőségét is.

A CD-ROM, mely azzal a nem titkolt szándékkal készült, hogy elősegítse a kultúrurizmust az egykori Borostyánkő út mentén, igen széles közönség érdeklődésére tarthat számot. Ezt a könnyen kezelhető felhasználói felületen, a leírások lényegre törő, közérthető stílusán valamint a hozzájuk kapcsolódó

gazdag képanyagon túl az garantálja, hogy a program a városokat két, tartalmilag és szerkezetileg is jól elkülönülő részben igyekszik bemutatni. (Ezek elérhetőek a főmenüből a *Turizmus* illetve a *Borostyán utak* feliratra kattintva, de válthatunk a két rész között az egyes városok leírásánál az *Tour* illetve az *Archeo* gombok segítségével is.) A római kori települések romjain emelkedő városokat ismertető turisztikai rész elsősorban azon régészeti-történelmi érdeklődésű „laikus” felhasználók számára készült, akik személyesen szeretnék [102](#)ezekre a helyekre ellátogatni. A római kori települések történetét, helyrajzát ismertető régészeti rész pedig igyekszik a szakmai közönség tudományos igényeit is kielégíteni.

A turisztikai részben a kirándulni vágyók tájékozódhatnak a városok megközelíthetőségével, közigazgatási szerepével és kultúrtörténeti jelentőségével kapcsolatban, továbbá rövid áttekintést kaphatnak a város történelmi fejlődéséről kezdetektől napjainkig. Hasznos, gyakorlati tanácsokat találnak itt arra vonatkozólag is, melyek azok az épületek, műemlékek, múzeumok, látogatható régészeti lelőhelyek és parkok, amelyeket feltétlenül érdemes felkeresniük, ha a városban járnak. A legtöbb esetben szerepel a leírásban ezek megközelíthetősége és nyitvatartási ideje is. A régészeti látóvalók mellett olykor helyet kapnak a felsorolásban a turisztikai szempontból szintén jelentős természetvédelmi területek, arborétumok, parkok, valamint a nevezetesebb kulturális rendezvények, fesztiválok is.

A régészeti részben tájékozódhatunk a Borostyánkő út nyomvonalán található városok és egyéb borostyánkővet importáló települések kialakulásáról, római kori történetéről, helyrajzáról, kora középkori utóéletéről, valamint a borostyánkő kereskedelemhez fűződő szerepükről. A leírások a turisztikai részhez viszonyítva részletesebbek, képanyaguk gazdagabb. Lényeges eltérést jelentenek a másik részhez képest a szövegben szereplő hivatkozások, amelyekre kattintva a felhasználó megtekintheti a tárgyalt lelőhelyek, épületek, régészeti leletek fotóit, elolvashatja a római császárok rövid életrajzát, és a legfontosabb fogalmak meghatározását. További fontos kiegészítése ennek a résznek, hogy itt megtaláljuk a szerző régészek nevét és tájékozódhatunk a legfontosabb szakirodalomról (bár egy kissé részletesebb, több tételt tartalmazó irodalom szakmai szempontból talán még hasznosabb lett volna).

A program a városokat ismertető lényegi részeken kívül két érdekes kiegészítést tartalmaz. Az első egy rövid leírást ad a borostyánkő kialakulásáról. A második egy feleletválasztós kvíz, amely segítségével a programot böngésző figyelmes felhasználók és a játékosabb kedvű szakemberek egyaránt tesztelhetik emlékező tehetségüket, tudásukat.

A program valamennyi része magyar, angol és német nyelven egyaránt olvasható, elősegítve ezzel is, hogy a nemzetközi kutatási eredmények széles körben hozzáférhetőek legyenek. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a városok bemutatása sajnos nem minden esetben egyezik meg a három nyelven (pl. *Tour*: Aquileia, Salla, Szombathely, Jantar; *Archeo*: Elbag, Wrocław). Az egyes városokat bemutató szövegrészek sem egységes elvek alapján készültek, igen nagy eltéréseket mutatnak tartalmukban, felépítésükben és terjedelmükben egyaránt. Jelentős különbségeket fedezhetünk fel továbbá a mellékelt térképek, fotók, és rajzok forrása és minősége tekintetében is. Néhol hiányoznak a térképek, más esetben viszont a *Tabula Peutingeriana*tól a turisztikai várostérképeken át az autósatlaszokig a térképek igen széles skálájából válogattak a szerzők.

Az egyes kutatók eltérő koncepciójából adódó egyenetlenségek ellenére a CD-ROM egyaránt hasznos, szükséges, és kellemes kikapcsolódást nyújtó kiadvány. Egy példaadó nemzetközi összefogás szellemi terméke, amely kitűzött szándékán, a kultúrturizmus fellendítésén túl, remélhetőleg méginkább felhívja a figyelmet a nemzetközi tudományos kezdeményezések fontosságára a római és középkori útkutatás terén egyaránt.